

सर्वेति ॥ सांख्ययोगतर्कपूर्वोत्तरमीमांसासूत्राणि सव्याख्यानिशास्त्राणि स्मृतयउपस्मृतयश्च तत्त्वार्थशासकत्वाच्छास्त्रं ॥ सर्वमूलशब्दशासकत्वाद्वाकरणचशास्त्रं ॥ तथै
वंकामंदकादीन्यपि नीतिशास्त्राणि ॥ सर्वेषामेषामर्थतत्त्वज्ञः ॥ स्मृतिमान् उक्ताधीतवेदशास्त्रार्थविस्मरणरहितः ॥ प्रतिभानवान् व्यवहारकाले श्रुतस्यअश्रुतस्यच उ
चितार्थस्यशीघ्रं प्रतिभासः प्रतिभानं तद्वान् ॥ तदुक्तं प्रज्ञानवनवोन्मेषशालिनीं प्रतिभां विदुरिति ॥ सर्वलोकप्रियः द्रष्टृस्मर्तृलोकानामिहामुत्रहितावहः ॥ साधुः मृदुमधुर
स्वभावः ॥ अदीनात्मा सहजासाधारणक्षात्रभावेन अदीनस्वभावः ॥ अतिव्यसनपरंपरायामपि अक्षुभितांतःकरणोवा ॥ विचक्षणः यथोचितं लौकिकालौकिकसर्वक्रिया
मुकुशलः ॥ १५ ॥ सर्वदेति ॥ सर्वदा होमदेवपूजासभाधिष्ठानकालेषु तत्तत्कालोचितैः सद्भिः सात्त्विकस्वभावैः पुरोहितद्विजमंत्रिप्रधानादिभिः ॥ सिंधुभिः नदीभिः स
मुद्रइव अभिगतः सेवितः ॥ यद्वा सद्भिर्भक्तैः सदासेवितः भगवत्सेवायां कालनियमाभावात् ॥ दृष्टान्तेन तन्प्राप्तानां सतां भक्तानां तेन सहैक्यं ध्वनयति ॥ आर्यः सर्वपूज्यः ॥ सर्वे

सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञः स्मृतिमान् प्रतिभानवान् ॥ सर्वलोकप्रियः साधुरदीनात्मा विचक्षणः ॥ १५ ॥ सर्वदा अभिगतः सद्भिः समुद्रइव सिंधु
भिः ॥ आर्यः सर्वसमश्चैव सदैव प्रियदर्शनः ॥ १६ ॥ सच सर्वगुणोपेतः कौसल्यानंदवर्धनः ॥ समुद्रइव गांभीर्यैर्धैर्येण हिमवानिव
॥ १७ ॥ विष्णुना सदृशो वीर्ये सोमवत्प्रियदर्शनः ॥ कालाग्निसदृशः क्रोधे क्षमया पृथिवीसमः ॥ १८ ॥

रहितः शत्रुमित्रोदासीनेषु वैषम्यरहितः तत्तत्कर्मानुरूपफलदातेत्यर्थ इत्यन्ये ॥ सदैव सर्वावस्थासु मुहुर्मुहुर्नुभवेपि अननुभूतपूर्ववत् विस्मयनीयदर्शनः ॥ १६ ॥ सचेति ॥
सरासः सर्वैर्गुणैर्युक्तः ॥ उक्तैः वक्ष्यमाणैश्च ॥ कौसल्यानंदवर्धनत्वेन महाकुलप्रसूतत्वप्रधानमहिषीपुत्रत्वादिरूपस्याभिपेक्षितधर्मस्य सत्तादर्शिता ॥ गांभीर्यमगाथाशय
त्वं तत्र समुद्रतुल्यः ॥ धैर्यं मनसाप्यधृष्यत्वं इष्टवियोगादौ अनभिभूतचित्तत्वं च रणे अचलतया सहायाभावेपि स्थितिश्च तेन हिमवत्सदृशः ॥ १७ ॥ विष्णुनेति ॥ यद्यपि रामो
विष्णुरेव सर्वरूपश्च तथापि मानुषोपाधिभेदात्सर्वत्र सादृश्यं द्रष्टव्यं ॥ यद्वा विष्णुना सदृश इति अनन्वयालंकारः चंद्रवत्प्रजाव्यवहारनिरीक्षणकाले सौम्यदर्शनः ॥ क्रोधे युद्ध
कालिके कालाग्निसदृशः परैरधृष्य इति यावत् ॥ क्षमा प्रतीकारसामर्थ्येपि अपकारसहिष्णुता तथा पृथिवीतुल्यः ॥ १८ ॥